

Ewa Leniart

**ZBRODNIENIE STANU W INTERPRETACJI PROKURATORA
WOJSKOWEGO MAKSYMILIANA LITYŃSKIEGO
JAKO PRZYKŁAD ODRZUCENIA OSIĄGNIĘĆ
II RZECZYPOSPOLITEJ W TYM ZAKRESIE**

Szczególony rodzaj zbrodni stanowią przestępstwa przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej¹. Z grupy wszystkich przestępstw wyodrębniono je na etapie tworzenia prawa karnego² w celu zapewnienia ochrony dóbr prawnych uznanych za fundamentalne dla istnienia państwa. Z tego powodu przestępstwa te oraz sposób ich prawnego uregulowania pozostają przedmiotem szczególnego zainteresowania władz państwowych³ oraz znawców prawa karnego. Głównym celem penalizacji czynów zabronionych stanowiących przestępstwa przeciwko państwu powinno być zapewnienie ochrony dla takich dóbr, jak państwo, jego terytorium, suwerenność, ustroj i organy władzy. Niestety, niekiedy przepisy te bywają wykorzystywane do rozprawiania się z przeciwnikami politycznymi⁴. W historii stosowania przepisów karnych sankcjonujących odpowiedzialność karną za tego rodzaju czyny wyjątkowy w tym zakresie był okres instalowania się władzy komunistycznej w Polsce. Bez wątplenia doświadczenia z tego okresu wywarły wpływ na prawne uregulowanie przestępstw przeciwko państwu w Kodeksie karnym z 1969 r. Celem przedmiotowej analizy jest wskazanie sposobu interpretacji przepisów regulujących zbrodnie stanu przez wieloletniego funkcjonariusza komunistycznej prokuratury wojskowej M. Lityńskiego. Jego interpretacja zbrodni stanu stanowi przykład sposobu, w jaki przepisom regulującym te przestępstwa nadawano specyficzne, doraźne i polityczne znaczenie. Lata 1944–1956 to okres, kiedy w sprawach o zbrodnie stanu właściwe były sądy wojskowe.

¹ L. Gardocki, *Prawo karne*, Warszawa 2003, s. 209.

² *Ibidem*; *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz*, t. 2, red. A. Zoll, Kraków 2006, s. 61.

³ L. Gardocki, *op. cit.*, s. 209.

⁴ W XIX w. została stworzona doktryna, zgodnie z którą zbrodnie stanu stanowiły przestępstwa polityczne, gdyż miały związek z walką polityczną. Ich sprawcy w przeszłości lub przez inne kraje uważani byli za przestępców, podczas gdy we własnym kraju i przez swych współobywateli uznawani byli za bohaterów narodowych (L. Gardocki, *op. cit.*, s. 210).

W interpretacji tychże sądów zbrodnie stanu stanowiły przestępstwa przeciwko państwu ludowemu. W konsekwencji pojawiły się poglądy, iż na kształt przepisów prawnych regulujących te przestępstwa i judykaturę sądową wpływ miała walka klasowa⁵. Jednym z głoszących tę tezę był M. Lityński.

Warto przypomnieć tę postać. M. Lityński urodził się 27 czerwca 1907 r. w Peczeniżynie, obwód stanisławowski⁶. Sam o sobie pisał, iż do 1918 r. był obywatelem austriackim, w latach 1918–1919 – obywatelem ukraińskim, w latach 1919–1940 – polskim, w latach 1940–1944 – radzieckim, zaś od 1945 r. – ponownie stał się obywatelem polskim⁷. Jego ojcem był A. Lifsches, zaś matką – A. Hessel. W latach 1914–1919 M. Lityński uczęszczał do szkoły powszechnej w Peczeniżynie. Następnie był uczniem Gimnazjum Państwowego w Kołomyi i Światyniu⁸. W roku 1928 ukończył Szkołę Podchorążych Rezerwy Piechoty w Berezie Kartuskiej⁹ w stopniu plutonowego¹⁰. W latach 1929–1933 studiował na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie¹¹. Jednocześnie odbył jednoroczny kurs handlowy przy Państwowym Studium Ekonomiczno-Handlowym we Lwowie¹². Jeszcze przed wybuchem wojny, od maja 1933 r. do lipca 1935 r., pracował jako aplikant adwokacki w Światynie w kancelarii adwokata J. Skiby¹³, zaś od sierpnia 1935 r. do marca 1939 r. był zatrudniony w Kancelarii Adwokackiej w Zabłotowie w tym samym charakterze¹⁴. W Zabłotowie odbywał aplikację adwokacką u teścia, P. Erzhaim-Krzemińskiego¹⁵. W kwietniu 1939 r. zdał egzamin adwokacki¹⁶ i złożył podanie o wpis na listę adwokacką. W swym życiorysie pisał: „na podstawie złożonej w r. 1936 pracy doktorskiej

⁵ M. Lityński, *Przestępstwa przeciwko państwu ludowemu*, red. J. Sawicki, Łódź–Warszawa 1960, s. 3.

⁶ Lityński podawał także, że miał siostrę – Paulinę, ur. 14 sierpnia 1916 r., która została zamordowana przez Niemców. IPNBU 0194/795, d. sygn. 106661/5, Akta osobowe M. Lityńskiego Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego, Ankieta personalna M. Lityńskiego z 16 grudnia 1955 r., k. 10.

⁷ IPNBU 0194/795, d. sygn. 106661/5, Akta osobowe M. Lityńskiego Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego, Ankieta personalna M. Lityńskiego z 15 września 1959 r., k. 17.

⁸ IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Akta personalne ppłka M. Lityńskiego, k. 3.

⁹ IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Akta personalne ppłka M. Lityńskiego, k. 4.

¹⁰ IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Życiorys mjra M. Lityńskiego z 18 stycznia 1948 r., Akta personalne M. Lityńskiego, k. 9.

¹¹ IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Akta personalne ppłka M. Lityńskiego, k. 3.

¹² IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Życiorys mjra M. Lityńskiego, Akta personalne M. Lityńskiego, k. 10.

¹³ IPNBU 0194/795, d. sygn. 106661/5, Akta osobowe M. Lityńskiego Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego, Życiorys M. Lityńskiego z 16 grudnia 1955 r., k. 4.

¹⁴ IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Akta personalne ppłka M. Lityńskiego, k. 5.

¹⁵ IPNBU 0194/795, d. sygn. 106661/5, Akta osobowe M. Lityńskiego Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego, Życiorys M. Lityńskiego z 16 grudnia 1955 r., k. 4.

¹⁶ IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Akta personalne ppłka M. Lityńskiego, k. 5.

uzyskałem w r. 1939 stopień doktora praw¹⁷. Podnosił, iż znał w mowie język rumuński, w mowie i w piśmie języki rosyjski, ukraiński, niemiecki¹⁸ i angielski¹⁹.

W drugiej dekadzie września 1939 r. został zmobilizowany²⁰ do WP. Wraz z cofającymi się oddziałami wojska przekroczył granicę polsko-rumuńską²¹ w Zaleszczykach²². W okresie od 21 lub 22 września 1939 r.²³ do 29 czerwca 1940 r. był internowany w Gałaczu w Rumunii²⁴. 29 czerwca 1940 r. zbiegł z obozu dla internowanych do radzieckiej Besarabii²⁵ do miasta Izmail²⁶, a następnie w pierwszych dniach lipca 1940 r. przybył do Czerniowiec, gdzie 10 lipca 1940 r. objął stanowisko inspektora ds. obcojęzycznej literatury w Obwodowym Urzędzie ds. Literatury i Wydawnictw²⁷. Początkowo w urzędzie tym pracował jako buchalter, a następnie jako inspektor ds. obcojęzycznej literatury²⁸. W listopadzie 1940 r. po uzyskaniu zgody od Obwodowego Komitetu KP(b)U sprowadził do siebie żonę oraz syna²⁹. Od września 1939 r. do czerwca 1940 r. był współorganizatorem Ko-

¹⁷ IPNBU2103/53, d. sygn. 963/64/228, Życiorys dra mjra M. Lityńskiego z 18 stycznia 1948 r.

¹⁸ IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Akta personalne ppłka M. Lityńskiego, k. 3

¹⁹ IPNBU 0194/795, d. sygn. 106661/5, Akta osobowe M. Lityńskiego Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego, Ankieta personalna M. Lityńskiego z 15 września 1959 r., k. 14.

²⁰ IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Akta personalne ppłka M. Lityńskiego, k. 5.

²¹ IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Życiorys mjra M. Lityńskiego, Akta personalne M. Lityńskiego, k. 10.

²² IPNBU 0194/795, d. sygn. 106661/5, Akta osobowe M. Lityńskiego Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego, Życiorys M. Lityńskiego z 16 grudnia 1955 r., k. 4.

²³ Uchodźcy zaczęli przybywać do Gałacza od 15 października 1939 r. Byli oni rejestrowani w prefekturze i komendzie policji, zatem los Lityńskiego w okresie od 21 lub 22 września 1939 r. do 15 października tegoż roku jest nieznany. Więcej zob.: Pismo generalnego inspektora administracyjnego do ministra spraw wewnętrznych zawierające wyniki inspekcji dotyczącej uchodźców polskich w okręgu w Covurlui z 25 września 1940 r. [w:] *Polscy uchodźcy w Rumunii 1939–1947. Dokumenty z Narodowych Archiwów Rumunii*, t. 2, Warszawa–Bukareszt 2013, s. 1063.

²⁴ IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Życiorys mjra M. Lityńskiego, Akta personalne M. Lityńskiego, k. 10. W czasie internowania utrzymywał się z zasiłku wypłacanego przez władze rumuńskie w wysokości 100 lei dziennie. Otrzymywał on także w stołówce wyżywienie oraz dodatkowe środki na uzupełnienie garderoby. Środki na ten cel pochodziły z Komitetów Pomocy Uchodźcom, Uzupełnienie do życiorysu M. Lityńskiego z 18 stycznia 1948 r., IPNBU2120/11, d. sygn. 989/64/212, k. 13.

²⁵ IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Uzupełnienie do życiorysu M. Lityńskiego z 18 stycznia 1948 r., k. 11.

²⁶ IPNBU 0194/795, d. sygn. 106661/5, Akta osobowe M. Lityńskiego Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego, Życiorys M. Lityńskiego z 16 grudnia 1955 r., k. 5.

²⁷ IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Życiorys M. Lityńskiego z 18 stycznia 1948 r., Akta personalne M. Lityńskiego, k. 10. W listopadzie 1940 r. dołączyła do niego żona wraz z dzieckiem.

²⁸ IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Uzupełnienie do życiorysu M. Lityńskiego z 18 stycznia 1948 r., k. 11.

²⁹ IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Uzupełnienie do życiorysu M. Lityńskiego z 18 stycznia 1948 r., k. 11.

mitetu Pomocy Polskim Uchodźcom Żydowskim³⁰, a następnie jego członkiem³¹. W Czerniowcach po wybuchu wojny niemiecko-radzieckiej był również współorganizatorem Komitetu Pomocy Uchodźcom z Polski³². Latem 1942 r. uznawany za „kolonistę niemieckiego”³³ został wraz z rodziną aresztowany przez policję rumuńską³⁴. Po kilku dniach pobytu w więzieniu wszyscy zostali zwolnieni³⁵.

W okresie wojny niemiecko-sowieckiej, od lipca 1941 r. do marca 1944 r., w Czerniowcach pracował fizycznie jako wyrobnik sandałów³⁶. W tym czasie również jego żona dorabiała na utrzymanie rodziny, szyjąc ubrania³⁷. Od marca do grudnia 1944 r. w Kołomyi i Stanisławowie M. Lityński był zatrudniony jako pracownik banku państwowego³⁸.

W styczniu 1945 r. powrócił do Polski. Początkowo, od stycznia do marca 1945 r., przebywał w Przemyślu, gdzie nie miał żadnego zajęcia³⁹. 29 lutego 1945 r. został zmobilizowany do WP, gdzie od 29 marca do 18 kwietnia 1945 r. pozostawał w rezerwie na podstawie rozkazu nr 034 z 7 kwietnia 1945 r. w Wydziale Sądu Wojskowego⁴⁰. Następnie objął obowiązki oficera śledczego w Wojskowej Prokuraturze Okręgu Morskiego od 12 kwietnia 1945 r. Na podstawie rozkazu nr 214 z 18 kwietnia 1945 r. został oficerem śledczym w Wojskowej Prokuraturze Okręgowej Wydział II. Obowiązki te wykonywał od 18 kwietnia 1945 r. do 19 lutego 1946 r.⁴¹ Na podstawie rozkazu nr 106 z 19 lutego

³⁰ 30 września 1939 r. przewodniczący Komitetu Pomocy Polskim Uchodźcom Żydowskim zwrócili się do Gminy Żydowskiej w Bacău z apelem o zorganizowanie pomocy materialnej dla polskich uchodźców pochodzenia żydowskiego. Więcej zob. *Polscy uchodźcy w Rumunii 1939–1947. Dokumenty z Narodowych Archiwów Rumunii*, t. 1, Warszawa–Bukareszt 2013.

³¹ IPNBU 2103/53, d. sygn. 963/64/228, Akta personalne ppłka M. Lityńskiego, Zeszyt ewidencyjny, k. 2.

³² IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Akta personalne ppłka M. Lityńskiego, k. 3. Celem Komitetu było uzyskanie pomocy dla Żydów polskich zamieszkałych w Bukareszcie lub zdobycie funduszy na udzielenie zapomóg tym, którzy zbiegli do Rumunii z terenu GG. IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Uzupełnienie do życiorysu M. Lityńskiego z 18 stycznia 1948 r., k. 14.

³³ IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Życiorys M. Lityńskiego z 18 stycznia 1948 r., Akta personalne M. Lityńskiego, k. 11.

³⁴ IPNBU 0194/795, d. sygn. 106661/5, Akta osobowe M. Lityńskiego Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego, Obiektywka, k. 27.

³⁵ IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Życiorys M. Lityńskiego z 18 stycznia 1948 r., Akta personalne M. Lityńskiego, k. 11.

³⁶ IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Akta personalne ppłka M. Lityńskiego, k. 5.

³⁷ IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Uzupełnienie do życiorysu M. Lityńskiego z 18 stycznia 1948 r., k. 13.

³⁸ IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Akta personalne ppłka M. Lityńskiego, k. 5.

³⁹ *Ibidem*, k. 5.

⁴⁰ *Ibidem*, k. 6.

⁴¹ W swym życiorysie pisał: „Posiadam zamiłowanie do nauk prawno-historycznych i pragnąc pozostać w służbie państwowej – chciałbym przy mej pracy zawodowej móc poświęcić nieco czasu także i tym naukom”. IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Akta personalne ppłka M. Lityńskiego, Życiorys ppłka M. Lityńskiego z 18 stycznia 1948 r., k. 12.

1946 r. w okresie od 19 lutego 1946 r. do 6 września 1946 r. był zatrudniony na stanowisku podprokuratora w Wojskowej Prokuraturze Rejonowej w Warszawie⁴², zaś od 6 września 1946 r.⁴³ do 8 lipca 1947 r. był zatrudniony w Wydziale IV Naczelnej Prokuratury Wojskowej⁴⁴. Od 8 lipca 1947 r. do 18 stycznia 1948 r. w tejże prokuraturze był zatrudniony na stanowisku wiceprokuratora w Wydziale IV⁴⁵. Od 19 stycznia do 19 czerwca 1948 r. był szefem Wydziału IV Naczelnej Prokuratury Wojskowej w Warszawie⁴⁶. Od 19 czerwca do 1 listopada 1948 r. był Szefem Wydziału VI Szkoleniowego Departamentu Służby Sprawiedliwości⁴⁷, zaś od 2 listopada 1948 r. do 31 października 1950 r. pełnił funkcję zastępcy Naczelnego Prokuratora Wojskowego⁴⁸. Wobec negatywnej oceny uzyskanej od przełożonego Naczelnego Prokuratora Wojskowego – płka S. Zarakowskiego⁴⁹ – został przeniesiony do innej, „mniej odpowiedzialnej i samodzielnej pracy”⁵⁰ i 1 listopada 1950 r. objął stanowisko zastępcy szefa w Zarządzie Sądownictwa Wojskowego⁵¹, którą to funkcję piastował do 29 lipca 1955 r.

⁴² W tym czasie otrzymywał pozytywne opinie od swego przełożonego, gdyż był oceniany jako oficer sumienny, zdyscyplinowany, inteligentny i odczytany. Por. Charakterystyka z 30 października 1945 r. mjra Lachowicza i Charakterystyka z 23 stycznia 1946 r. tegoż mjra Lachowicza, IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Akta personalne ppłka M. Lityńskiego, k. 21, 22.

⁴³ IPNBU 0194/795, d. sygn. 106661/5, Akta osobowe M. Lityńskiego Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego. W notatce z 13 grudnia 1955 r. dotyczącej M. Lityńskiego można odnaleźć informację, że „Lityński w 1946 r. umorzył śledztwo przeciwko NSZ-cowi, który posiadał broń”, kierując się m.in. pobudkami osobistymi. Zob. Notatka służbowa st. referenta Wydziału III Departamentu Kadry i Szkolenia z 13 grudnia 1955 r. Frydrychowskiej, k. 28.

⁴⁴ IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Rozkaz personalny nr 1050 z 6 września 1946 r., Akta personalne ppłka M. Lityńskiego, k. 6.

⁴⁵ IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Rozkaz personalny nr 863 z 8 lipca 1947 r., Akta personalne ppłka M. Lityńskiego, k. 6.

⁴⁶ IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Rozkaz personalny nr 68 z 19 stycznia 1948 r., Akta personalne ppłka M. Lityńskiego, k. 6. W tym czasie p.o. zastępca Naczelnego Prokuratora NPW (podpis nieczytelny) wskazywał w charakterystyce M. Lityńskiego z 5 sierpnia 1947 r.: „Pełniąc obowiązki szefa wydziału Nadzoru Prokuratorskiego do spraw szczególnych, wykazał należyte zrozumienie swych zadań. Pracuje zgodnie z celami i zamierzeniami obozu demokracji ludowej. Orientuje się w zagadnieniach politycznych, dobrze występuje na procesach politycznych. Zasługuje na całkowite zaufanie”. Charakterystyka M. Lityńskiego z 5 sierpnia 1947 r. p.o. zastępcy Naczelnego prokuratora, k. 17.

⁴⁷ IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Rozkaz personalny nr 470 z 30 czerwca 1948 r., Akta personalne ppłka M. Lityńskiego, k. 6.

⁴⁸ IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Rozkaz personalny nr 851 z 18 listopada 1948 r., Akta personalne ppłka M. Lityńskiego, k. 6.

⁴⁹ IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Charakterystyka ppłka M. Lityńskiego z 14 października 1950 r. sporządzona przez płka S. Zarakowskiego, k. 18.

⁵⁰ *Ibidem*.

⁵¹ 30 kwietnia 1951 r. „za sumienne i gorliwe wypełnianie służby” od szefa Zarządu Sądownictwa Wojskowego otrzymał nagrodę w kwocie 400 złotych IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Akta personalne ppłka M. Lityńskiego, k. 7.

Na podstawie rozkazu personalnego MON nr 442 z 29 lipca 1955 r.⁵² M. Lityński został przeniesiony do rezerwy, zaś 15 grudnia 1955 r. został zwolniony z wojskowej służby zawodowej⁵³ i przeniesiony do rezerwy w korpus osobowy oficerów służby sprawiedliwości⁵⁴. Od powszechnego obowiązku wojskowego – jako zupełnie niezdolny do służby w wojsku – został zwolniony na podstawie rozkazu WRL 64/II/55 z 16 listopada 1955 r.⁵⁵ 1 stycznia 1956 r. uzyskał rentę inwalidzką⁵⁶.

Lata służby w wojskowym „wymiarze sprawiedliwości” mjr M. Lityński tak podsumowywał: „Drogę, na którą wkroczyłem, uważam za słuszną, niosąc w mej pracy dla dobra Polski i Demokracji Ludowej realizację dążeń do socjalizmu”⁵⁷. Zdecydowanie odmiennie jego działalność w wojskowym wymiarze sprawiedliwości oceniła tzw. Komisja Mazura⁵⁸. Komisja ustaliła, iż M. Lityński stosował praktykę bezkrytycznego sankcjonowania wniosków o tymczasowy areszt składanych przez funkcjonariuszy Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego bez żadnego uzasadnienia i dowodów oraz stosował praktykę przedstawienia Najwyższemu Sądowi Wojskowemu wniosków o przedłużenie tymczasowego aresztu wobec osób zatrzymanych w śledztwie jedynie na podstawie nieuzasadnionych wniosków MBP, niedostatecznie zorganizował nadzór nad śledztwami prowadzonymi przez organy bezpieczeństwa, a wiedząc o stosowaniu niedozwolonych metod w śledztwie, nie reagował na to i nie wyciągał z szeregu ujawnionych wypadków słusznym konsekwencji⁵⁹. Wreszcie, dopuszczał

⁵² AIPNBU2103/53, d. sygn. 963/64/228, Akta personalne ppłka M. Lityńskiego MON, Wyciąg z rozkazu personalnego z 3 sierpnia 1955 r., k. 18.

⁵³ Podstawą do zwolnienia ze służby wojskowej było orzeczenie lekarskie z 16 listopada 1955 r. stwierdzające całkowitą niezdolność do służby wojskowej. AIPNBU2103/53, d. sygn. 963/64/228, Orzeczenie nr 64/2/55 Wojskowej Komisji Lekarskiej przy Centralnym Szpitalu MON, k. 16–17.

⁵⁴ IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Akta personalne ppłka M. Lityńskiego, k. 6.

⁵⁵ *Ibidem*.

⁵⁶ IPNBU 0194/795, d. sygn. 106661/5, Akta osobowe M. Lityńskiego Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego, Zaświadczenie Zastępcy szefa Zarządu Sądownictwa Wojskowego płka Sykstusa Guzy z 25 maja 1960 r., k. 43

⁵⁷ IPNBU 2120/11, d. sygn. 989/64/212, Akta personalne ppłka M. Lityńskiego, Życiorys M. Lityńskiego, k. 12.

⁵⁸ Komisja zwana od nazwiska jej przewodniczącego – zastępcy prokuratora generalnego PRL Mariana Mazura – Komisją Mazura w istocie była komisją dla zbadania odpowiedzialności byłych pracowników Głównego Zarządu Informacji, Naczelnej Prokuratury Wojskowej i Najwyższego Sądu Wojskowego. Rozpoczęła swą działalność w 1956 r. Zadaniem Komisji było określenie skali represji stosowanych przez wojskowy wymiar sprawiedliwości z przyczyn politycznych i wskazanie osób odpowiedzialnych za ustalone nadużycia. Badaniu poddano jednak tylko przypadki, gdy do odpowiedzialności karnej przed wojskowymi sądami pociągani byli żołnierze. Oznaczało to, iż nie zostały objęte analizą Komisji Mazura sprawy osób cywilnych zawisłe przed wojskowym wymiarem sprawiedliwości.

⁵⁹ Całość ustaleń Komisji Mazura zob. wikisource.org/wiki/Raport_komisji_Mazura.

do zatwierdzenia akty oskarżenia sporządzone przez organy bezpieczeństwa w oparciu o dowody niedostateczne lub wzajemnie sprzeczne. Jak należy domniemywać, była to rzeczywista przyczyna odejścia M. Lityńskiego z wojskowego wymiaru sprawiedliwości. Faktem jest, iż żadnych innych konsekwencji swej działalności w wojskowym wymiarze sprawiedliwości nie poniósł. Zmienił jedynie swe miejsce pracy, gdyż od 1 stycznia 1956 r. objął stanowisko kierownika Katedry Prawa i Śledztwa Szkoły nr 1 w Warszawie⁶⁰, czyli Wyższej Szkoły Podwyższania Kwalifikacji Aktywu Kierowniczego Komisji ds. Bezpieczeństwa Publicznego⁶¹, gdzie od 28 lutego 1956 r. był inspektorem Kierownictwa Centrum Wyszkożenia⁶². Zaś 30 grudnia 1957 r. został kierownikiem Katedry Prawa i Kryminalistyki Dwuletniej Szkoły Starszych Oficerów Służby Bezpieczeństwa Centrum Wyszkożenia w Legionowie⁶³. Na tym stanowisku cieszył się dobrą opinią swych przełożonych mimo przytoczonych już zarzutów Komisji Mazura. W opiniach służbowych podkreślano, że M. Lityński „w procesie nauczania bierze aktywny udział, jego wykłady są na wysokim – można powiedzieć uniwersyteckim poziomie. Jest również dobrym organizatorem pracy w Katedrze. Dużo pracy poświęca wykładowcom w ich przygotowaniu się do wygłaszania wykładów i prowadzenia ćwiczeń. Stale udziela im praktycznych wskazówek tak od strony materiału rzeczowego, jak i metodyki nauczania. Trzeba stwierdzić, że wykładowcy Katedry Prawa i Kryminalistyki dużo korzystają z umiejętności i doświadczeń ppłk. Lityńskiego, a to z kolei ma pozytywny wpływ na nauczanie słuchaczy w przedmiocie prawa i kryminalistyki”⁶⁴.

18 listopada 1959 r. złożył raport o zwolnienie go ze służby do ministra spraw wewnętrznych W. Wichy. Swą decyzję argumentował pogarszającym się stanem zdrowia⁶⁵. Ze służby w MO został zwolniony 31 maja 1960 r.⁶⁶ na podstawie art. 52 ust. 1 pkt 1 ustawy z 31 stycznia 1959 r. o stosunku służbowym

⁶⁰ IPNBU 0194/795, d. sygn. 106661/5, Akta osobowe M. Lityńskiego Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego, Wniosek o nadanie stopnia MO, k. 24

⁶¹ K. Szwaagrzyk, *Prawnicy czasu bezprawia. Sędziowie i prokuratorzy wojskowi w Polsce 1944–1956*, Kraków–Wrocław 2005, s. 361.

⁶² IPNBU 0194/795, d. sygn. 106661/5, Akta osobowe M. Lityńskiego Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego, Przebieg służby M. Lityńskiego, k. 24.

⁶³ *Ibidem*.

⁶⁴ IPNBU 0194/795, d. sygn. 106661/5, Akta osobowe M. Lityńskiego Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego, Charakterystyka służbowa z 10 lutego 1959 r. na Kierownika Katedry Prawa i Kryminalistyki CW MSW ppłk. Lityńskiego Maksymiliana s. Adama za okres 1957–1958 r., k. 32.

⁶⁵ IPNBU 0194/795, d. sygn. 106661/5, Akta osobowe M. Lityńskiego Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego, Raport M. Lityńskiego o przeniesienie na inne stanowisko z 18 listopada 1959 r., k. 35.

⁶⁶ IPNBU 0194/795, d. sygn. 106661/5, Akta osobowe M. Lityńskiego Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego, Przebieg służby M. Lityńskiego, k. 25.

funkcjonariuszów Milicji Obywatelskiej. Po 1960 r. wykonywał wolne zawody prawnicze⁶⁷.

W sierpniu 1969 r. ubiegał się o zgodę na wyjazd do Izraela⁶⁸. 8 sierpnia tegoż roku dyrektor Departamentu Kadr MSW niniejszej zgody mu udzielił⁶⁹. Ostatecznie wyjechał do Szwecji, gdzie zmarł w Göteborgu w 1982 r.⁷⁰

Jego dziesięcioletnie doświadczenie w wojskowym wymiarze sprawiedliwości w latach 1945–1955, a także praca kierownika Katedry Prawa i Kryminologii Dwuletniej Szkoły Starszych Oficerów Służby Bezpieczeństwa Centrum Wyszkozenia w Legionowie sprawiły, iż uchodził za autorytet w zakresie m.in. wojskowego prawa karnego. W jego ocenie predysponowało go to także do postulowania nowych uregulowań prawnych. Uchodząc za niekwestionowanego znawcę zagadnień z zakresu zbrodni stanu, napisał książkę, której redaktorem został Jerzy Sawicki, pt. *Przestępstwa przeciwko państwu ludowemu*⁷¹. Miała ona służyć za skrypt dla studentów prawa. W pozycji tej dokonywał interpretacji przepisów regulujących przestępstwa przeciwko państwu. Ponadto, podręcznik ten dostarczał rozlicznych wskazówek dotyczących sposobu interpretacji przepisów sankcjonujących odpowiedzialność karną za zbrodnie stanu. Autor wnioskował o to, by jego interpretacje uwzględniały sądy w PRL, a nawet usiłował zasugerować sposób redakcji tychże przepisów w przygotowywanym w tym okresie kodeksie karnym. W okresie międzywojennym przepisy regulujące zbrodnie stanu zostały zawarte w Kodeksie karnym z 1932 r. Były one zaliczane do kategorii przestępstw politycznych będących zamachem na wewnętrzne bezpieczeństwo państwa, jego ustrój, rząd lub osobę piastującą najwyższą władzę w państwie⁷². M. Lityński uważał, że przestępstwo przeciwko państwu było skutkiem rozbitcia społeczeństwa na antagonistyczne klasy⁷³. W związku z faktem, że po 1944 r. w Polsce zmieniły się zasady ustrojowe państwa, jego struktura ekonomiczna, to w konsekwencji zmianie uległy także treść i forma walki z ustrojem państwa ludowego⁷⁴. M. Lityński podnosił, iż konieczną konsekwencją tego stanu rzeczy była zmiana treści przepisów regulujących zbrodnie stanu. Jego zdaniem uregulowanie

⁶⁷ K. Szwagrzyk, *op. cit.*, s. 361.

⁶⁸ IPNBU 0194/795, d. sygn. 106661/5, Akta osobowe M. Lityńskiego Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego, Pismo z 7 sierpnia 1969 r. Naczelnika Wydziału III Biura Paszportów i Dowodów Osobistych MSW do Departamentu Kadr MSW w Warszawie, k. 57.

⁶⁹ IPNBU 0194/795, d. sygn. 106661/5, Akta osobowe M. Lityńskiego Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego, Pismo Zastępcy Naczelnika Wydziału I Departamentu Kadr MSW ppłk B. Paradowskiego do Biura Paszportów i Dowodów Osobistych MSW z 13 sierpnia 1969 r., k. 58.

⁷⁰ K. Szwagrzyk, *op. cit.*, s. 361.

⁷¹ M. Lityński, *op. cit.*

⁷² *Słownik języka polskiego*, t. 3: R–Z, red. M. Szymczak, Warszawa 1999, s. 931.

⁷³ M. Lityński, *op. cit.*, s. 5.

⁷⁴ *Ibidem*, s. 34.

zbrodni stanu zawarte w Kodeksie karnym Wojska Polskiego⁷⁵, wzorowane w znacznej mierze na rozwiązaniach Kodeksu karnego z 1932 r., nie było adekwatne do zagrożeń państwa ludowego. W doktrynie prawa karnego II RP przyjęto, że zbrodnie stanu były to czyny, które powinny być penalizowane wówczas, gdy podjęte działania przestępcze były na tyle zaawansowane, że zmierzały bezpośrednio do realizacji określonego celu przy użyciu przemocy⁷⁶. Oznaczało to, że zbrodnię stanu popełniał ten, kto podjął działania zbrojne lub dopuścił się działań dywersyjnych⁷⁷ zmierzających bezpośrednio do realizacji celu, którym było pozbawienie niepodległego bytu państwa polskiego lub usunięcie jego konstytucyjnych organów. Ponieważ jednym z podstawowych dóbr chronionych w przypadku zbrodni stanu był ustroj państwa, zbrodnię tej kategorii popełniłby m.in. ten, kto używając przemocy, podejmował działania zmierzające do obalenia ustroju⁷⁸. Przepisy prawne służące ochronie tworzącego się państwa komunistycznego były zawarte w trzech aktach prawnych: w przepisach rozdziału XVII Kodeksu karnego (art. 93–98) z 1932 r., w przepisach Kodeksu karnego Wojska Polskiego z 1944 r. i w przepisach dekretu z 13 czerwca 1946 r. o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy państwa⁷⁹. M. Lityński utrzymywał, że te przepisy sankcjonujące odpowiedzialność karną za przestępstwa przeciwko państwu zawierały luki i wykazywały wadliwość⁸⁰. Dlatego postulował on potrzebę wydania nowych przepisów prawnych w tym zakresie. Jednocześnie podkreślał, że „w walce z wrogiem wewnętrznym, która trwała mimo uchylenia stanu wojennego na podstawie przepisów zarządzenia Prezydium Krajowej Rady Narodowej z 16 grudnia 1945 r., przepisy karne chroniące państwo ludowe odegrały rolę niepoślednią”⁸¹.

Zdaniem M. Lityńskiego, celem przywołanych uregulowań prawnych powinna być ochrona bezpieczeństwa zewnętrznego i ustroju demokracji ludowej państwa dyktatury proletariatu⁸². Utrzymywał on jednocześnie, że treść polityczną i prawną tym przepisom nadawać powinna praktyka walki klasowej oraz praktyka organów powołanych do ścigania i orzekania w sprawach o przestęp-

⁷⁵ Dekret z 23 września 1944 r., dalej kkWP.

⁷⁶ Więcej zob. J. Makarewicz, *Kodeks karny z komentarzem*, red. A. Grześkowiak, K. Wiak, Lublin 2012, s. 301 i n.

⁷⁷ A. Marek, *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2007, s. 279.

⁷⁸ Współcześnie w nauce prawa karnego prezentowany jest pogląd, iż prawo karne jako instrument służący do ochrony ustroju państwa powinno kryminalizować tylko zachowania, które godziły w konstytucyjne zasady ustrojowe oraz przewidziane w ustawie zasadniczej metody służące do ich zmiany (*Kodeks karny. Część szczególna...*, s. 63).

⁷⁹ DzU z 1946 r., nr 30, poz.192.

⁸⁰ M. Lityński, *op. cit.*, s. 35.

⁸¹ *Ibidem*, s. 37.

⁸² *Ibidem*, s. 39.

stwa przeciwko państwu⁸³. Potrzeba nadania tymże przepisom nowej treści wynikała zdaniem M. Lityńskiego z tego, że istniała sprzeczność pomiędzy starą formą a nową treścią społeczną, która była interpretowana z przepisów o odpowiedzialności karnej za przestępstwa przeciwko państwu⁸⁴.

M. Lityński uważał, że do minimalizacji tej sprzeczności przyczyniło się adaptowane na grunt polski z prawa karnego Związku Radzieckiego pojęcie przestępstwa kontrrewolucyjnego⁸⁵. Podkreślić należy, iż było to pojęcie całkowicie obce polskiemu prawodawstwu i praktyce okresu międzywojennego. Jednak w interpretacji M. Lityńskiego przestępstwa kontrrewolucyjne to czyny, które z jednej strony zwrócone były przeciwko określonym przedmiotom, takim jak ustrój czy bezpieczeństwo państwa, a z drugiej strony zostały popełnione w celach politycznych (kontrrewolucyjnych)⁸⁶. Zdaniem M. Lityńskiego podstawową zaletą inplantacji na grunt polski przestępstwa kontrrewolucyjnego była możliwość pociągnięcia do odpowiedzialności karnej za tak zakwalifikowane przestępstwa także sprawców, których charakteryzował zamiar ewentualny. Było to sprzeczne z przepisami zawartymi w Kodeksie karnym z 1932 r. Przepisy te przewidywały, że sprawca zbrodni stanu mógł zostać pociągnięty do odpowiedzialności karnej jedynie wówczas, gdy podjął działania zmierzające bezpośrednio do zamachu⁸⁷. Zatem aby pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej było możliwe na gruncie uregulowań Kodeksu karnego z 1932 r., sprawca takiego przestępstwa powinien działać w zamiarze kierunkowym⁸⁸. M. Lityński podkreślał, że najbardziej trafne dla określenia przestępstw przeciwko państwu było pojęcie zbrodni stanu. W tym zakresie nie tyle odwoływał się do nomenklatury Kodeksu karnego z 1932 r., lecz sięgał do regulacji prawnej z okresu zaborów, tj. Kodeksu karzącego dla Królestwa Polskiego z 1818 r. Podkreślał, że zbrodniami stanu były tylko te czyny zabronione, których wyłącznym przedmiotem rodzajowym była Polska Rzeczpospolita Ludowa⁸⁹. Utrzymywał, że w pełni zasadny jest podział przestępstw przeciwko państwu na dwie kategorie: przestępstwa przeciw podstawom ustrojowym państwa i przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu zewnętrznemu państwa⁹⁰. Jeśli chodzi o pierwszą grupę przestępstw, tj. przestępstwa przeciwko ustrojowi państwa, to zaliczał do niej m.in. zamach na ustrój i organy zwierzchnie państwa.

⁸³ *Ibidem*.

⁸⁴ *Ibidem*.

⁸⁵ Zob. *ibidem*, s. 42–48.

⁸⁶ *Ibidem*, s. 43.

⁸⁷ J. Makarewicz, *op. cit.*, s. 303.

⁸⁸ L. Gardocki, *op. cit.*, s. 211.

⁸⁹ M. Lityński, *op. cit.*, s. 68.

⁹⁰ W niemieckiej nauce prawa karnego wyróżniano tradycyjnie przestępstwa przeciwko ustrojowi, tzw. *hochverrat* (zdrada stanu), i czyny skierowane przeciwko interesom zewnętrznym państwa, tzw. *landesverrat* (np. zdrada główna).

Przedmiotem rodzajowym tychże przestępstw była PRL. W konsekwencji M. Lityński twierdził, iż wszelkie zamachy na organy władzy nierozłącznie są związane z próbami obalenia ustroju ludowo-demokratycznego i służą przywróceniu rządów burżuazyjno-obszarniczych⁹¹. W związku z faktem, iż zgodnie z art. 1 ust. 2 Konstytucji PRL władza w PRL była jedyna i niepodzielna i należała do ludu pracującego miast i wsi, M. Lityński uważał, że należy wyraźnie wskazać organy objęte ochroną prawną, i zaznaczał, że organy te muszą być chronione tylko przed takimi zamachami, które uniemożliwiają im wykonywanie ich konstytucyjnej działalności.

W ocenie M. Lityńskiego przedmiotem ochrony w przypadku przestępstw przeciwko ustrojowi PRL powinien być zarówno ustrój polityczny, jak i ustrój społeczno-gospodarczy. M. Lityński stosował tu zatem interpretację rozszerzającą, uważając, że także inne zasady wypływające z innych przepisów Konstytucji⁹² powinny korzystać z ochrony prawa karnego. M. Lityński podnosił, że innego charakteru nabrało przestępstwo gwałtownego zamachu na ustrój w państwach, w których do władzy „doszły masy ludowe”⁹³. Wskazywał on, iż ofiarami takich ataków padali zarówno działacze państwowi władz naczelných i terenowych, jak i osoby, które „swą postawą i aktywną działalnością społeczną manifestowały swój udział w budownictwie nowego ustroju”⁹⁴. M. Lityński nawet zwracał uwagę na to, że „akty terroru w stosunku do działaczy radzieckich były najostrzejszą formą oporu wroga klasowego”⁹⁵. Z tych też powodów podkreślał, że gwałtownym zamachem był czyn, który w myśl zamierzeń sprawcy miał przyczynić się do obalenia, osłabienia lub podważenia podstaw ustrojowych PRL⁹⁶. Zatem uważał, że zbrodnią stanu był każdy czyn, który był wymierzony przeciwko osobom, które z uwagi na swój charakter służbowy lub przynależność organizacyjną i działalność urzędową lub społeczną realizowały politykę państwa⁹⁷. Podkreślał, że taka interpretacja była konsekwencją tezy, iż udział mas pracujących w realizacji programu i zadań państwa ludowego należał do istoty władzy ludowej i był elementem jej siły⁹⁸.

⁹¹ M. Lityński, *op. cit.*, s. 75.

⁹² *Ibidem*, s. 78.

⁹³ *Ibidem*, s. 87.

⁹⁴ *Ibidem*.

⁹⁵ *Ibidem*.

⁹⁶ *Ibidem*, s. 89.

⁹⁷ *Ibidem*, s. 90. M. Lityński w tym zakresie posługiwał się orzecznictwem Najwyższego Sądu Wojskowego, który przyjął, że taką osobą, „aktywistą niewątpliwie może być też nienależący do organizacji społecznej lub politycznej robotnik i chłop pracujący czy pracownik umysłowy, przodownik pracy itp., którzy swą aktywną pracą zawodową i społeczną walczą o umocnienie władzy ludowej, jej zdobyczy politycznych, gospodarczych i kulturalnych”. Cyt. za: *ibidem*.

⁹⁸ *Ibidem*, s. 91.

M. Lityński uważał, że szczególnym rodzajem czynu zabronionego skierowanego przeciwko PRL był sabotaż. Definiował go jako czyn wymierzony przeciwko PRL i jego ustrojowi. W związku z faktem, iż był to czyn skierowany przeciwko gospodarczym podstawom ustroju, godził w „ludowo-demokratyczny ustrój Państwa”⁹⁹. M. Lityński podkreślał trafność tej interpretacji, uznając, że w związku z przejściem przez państwo na własność licznych gałęzi przemysłu znacznemu rozszerzeniu musiało ulec także pojęcie zakładów, których działalność zyskała charakter użyteczności publicznej¹⁰⁰. Ostatecznym argumentem, którym posługiwał się M. Lityński, było powołanie się na uchwałę Zgromadzenia Sędziów Najwyższego Sądu Wojskowego z 12 maja 1954 r., w której definiowano, iż zakładem były wszystkie dziedziny życia społecznego, w tym: nauka, oświata, leczenie itp.¹⁰¹ Również za orzecznictwem Najwyższego Sądu Wojskowego M. Lityński przyjmował, że sabotaż był przestępstwem kontrrewolucyjnym. Oznaczało to, że ostatecznie o charakterze tego przestępstwa decydować miały wrogie pobudki działania sprawcy oraz podważenie lub osłabienie ekonomicznych podstaw ustroju państwa.

M. Lityński dokonywał interpretacji rozszerzającej, nie tylko zaliczając do zbrodni stanu sabotaż, ale także uznawał za zbrodnie stanu wszystkie te czyny zabronione, które stanowiły zagrożenie dla ustroju lub organów władzy. W związku z tym postulował on uznanie za zbrodnie stanu również takich czynów zabronionych, które jak twierdził, tylko „w określonych okolicznościach stanowiły zbrodnię stanu, same przez się natomiast zbrodni takiej nie stanowią”¹⁰². Do tej grupy zaliczał przepisy art. 24, 28, 29 m.k.k.¹⁰³ – były to przestępstwa tzw. wrogiej propagandy, art. 4 m.k.k. (przewidujący odpowiedzialność karną za wyrabianie i przechowywanie broni bez zezwolenia), art. 10 m.k.k. (przewidywał on odpowiedzialność karną za posiadanie aparatów radiowych bez zezwolenia) i wreszcie art. 14 i 16 m.k.k. (udział w związkach przestępczych)¹⁰⁴.

Analiza sposobu interpretacji przepisów sankcjonujących zbrodnie stanu dokonywana przez M. Lityńskiego nasuwa wniosek, iż interpretacja ta odbiegała od sposobu interpretowania tychże przepisów w okresie II RP. W pierwszym rzędzie zwrócić należy uwagę na fakt, iż M. Lityński uznawał, że zbrodniami stanu są wszystkie czyny, które mogą stanowić zagrożenie dla ustroju politycznego, społecznego i gospodarczego PRL. W konsekwencji rozszerzał katalog

⁹⁹ *Ibidem*, s. 100.

¹⁰⁰ *Ibidem*, s. 102.

¹⁰¹ *Ibidem*, s. 103.

¹⁰² *Ibidem*, s. 71.

¹⁰³ „Mały kodeks karny”, czyli dekret z 13 czerwca 1946 r. o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy Państwa, DzU z 1946 r., nr 30, poz. 192.

¹⁰⁴ M. Lityński, *op. cit.*, s. 71.

zbrodni stanu, uznając, że zbrodniami tymi były również takie czyny, jak: szerzenie wrogiej propagandy, udział w związkach przestępczych, a w niektórych przypadkach także posiadanie broni bez wymaganego prawem zezwolenia i odbiorników radiowych. Niewątpliwie celem takiej interpretacji zbrodni stanu było zwiększenie ochrony PRL osiągnięte dzięki wykorzystywaniu do tego instrumentów, które dawały przepisy prawa karnego.

Streszczenie

Maksymilian Lityński to prawnik, adwokat, który po roku 1944 rozwijał swą karierę w komunistycznym wojskowym wymiarze sprawiedliwości. W okresie największego terroru komunistycznego był m.in. zastępcą Naczelnego Prokuratora Wojskowego, a w latach 50. XX w. uchodził za autorytet w zakresie prawa karnego, kierując Katedrą Prawa i Śledztwa Wyższej Szkoły Podwyższania Kwalifikacji Aktywu Kierowniczego Komisji ds. Bezpieczeństwa Publicznego. M. Lityński postulował interpretację przepisów o zbrodniach stanu, która odbiegała od orzecznictwa i nauki prawa karnego z okresu II RP. Uznawał, że zbrodniami stanu są wszystkie czyny, które mogą stanowić zagrożenie dla ustroju politycznego, społecznego i gospodarczego PRL. W konsekwencji rozszerzał on katalog zbrodni stanu, uznając, że zbrodniami tymi były również takie czyny, jak: szerzenie wrogiej propagandy, udział w związkach przestępczych, a w niektórych przypadkach także posiadanie broni bez wymaganego prawem zezwolenia i odbiorników radiowych. Niewątpliwie celem takiej interpretacji zbrodni stanu było zwiększenie ochrony PRL osiągnięte dzięki wykorzystywaniu do tego instrumentów, które dawały przepisy prawa karnego.

Słowa kluczowe: zbrodnie stanu, Maksymilian Lityński.

IN INTERPRETATION OF STATE CRIMES MILITARY ATTORNEY MAXIMILIAN LITYNSKI – AS AN EXAMPLE OF REJECTION OF ACHIEVEMENTS II REPUBLIC IN THIS FIELD

Summary

Maksymilian Litynski was attorney at law, who developed career after year in communist 1944 justice military. Among others, there was deputy of leading public prosecutor in biggest period of communist terror military. It postulated interpretation of regulation about crimes of states Maksymilian Litynski, which ran away from jurisdiction and sciences of crown laws from period II polish republic. It recognized Litynski, that all actions are crimes of states, which can present threat for political structure, social and polish people's republic economic. He expanded catalog of crime of state in consequence regard, that such actions were these crimes also as promulgation of hostile propaganda, participation in delinquent associations, but it defends property in some cases without required law of permission it also and broadcasting receivers. No doubt, boost of protection was achieved polish people's republic due to taking advantage for it purpose of such interpretation of crime of state instruments, which gave regulations of crown laws.

Keywords: state crimes, Maksimilian Litynski.